

Jadranka Protić

STUDENSKI SPORT U SUSTAVU VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA REPUBLIKE HRVATSKE

1. UVOD

Djelatnost visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj obavljaju visoka učilišta, a to su sveučilišta, veleučilišta i visoke škole. Prema statističkim podacima Agencije za znanost i visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj registrirana su 122 visoka učilišta sa statusom ustanove, od toga 7 javnih sveučilišta, 3 privatna sveučilišta, 67 fakulteta i akademija, 2 privatna veleučilišta, 13 javnih veleučilišta, 27 privatne visoke škole i 3 javne visoke škole, odnosno 90 javnih i 32 privatna visoka učilišta. **Sveučilište** je ustanova koja organizira i izvodi sveučilišne studije u najmanje dva znanstvena i/ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarnu studiju, a može organizirati i izvoditi i stručne studije. Sveučilišni studiji obuhvaćaju tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij, a osposobljavaju studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito. **Veleučilište** i visoka škola su ustanove koje organiziraju i izvode samo stručne studije, s tim da veleučilište izvodi barem tri različita studija iz barem tri različita polja. Stručni studiji obuhvaćaju dvije razine, stručni studij i specijalistički diplomski stručni studij i oni pružaju studentima primjerenu razinu znanja i vještina, koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja te ih osposobljavaju za neposredno uključivanje u radni proces. (Web stranica: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2254>).

Početak osnivanja veleučilišta je 1996. godina, kada je osnovano Veleučilište u Dubrovniku, a već 2002. godine se ukazala potreba za osnivanjem Zajednice visokih škola s ciljem promicanja zajedničkih interesa, koja sukladno novom Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju 2003. godine mijenja ime u Vijeće veleučilišta i visokih škola. Danas, šesnaest godina kasnije sustav veleučilišta i visokih škola broji 42 ustanove od kojih je 15 veleučilišta i 27 samostalnih visokih škola, s oko 40.000 studenata. (Web stranica: <http://www.azvo.hr/hr/lanice-vijeca>). Raspon veličine ustanova kreće se od tridesetak studenata, koliko ima Međunarodna diplomatska škola za poslovno upravljanje Zagreb, s pravom javnosti, do 4500 studenata na Tehničkom veleučilištu u Zagrebu.

MREŽA VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA

Web stranica: <http://public.mzos.hr/default.aspx?art=6511&sec=3305>

2. CILJ RADA

Cilj rada je ukazati na specifičnosti sportskog djelovanja unutar sustava ustanova Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske, zatim na potrebu za održavanjem sportskih susreta/natjecanja unutar vlastitog sustava, a isključivo zbog bolje motivacije svih članica, posebno onih manjih te na potrebu za korekcijom zakonskih odredbi koje skrbe o studentskom sportu Republike Hrvatske.

3. RASPRAVA

3.1. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture

Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, a sukladno čl. 68 Ustava Republike Hrvatske, koji govori da „država potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i športu“, ustrojen je predmet tjelesna i zdravstvena kultura, koji je dio obaveznog programa na većini sastavnica sveukupnog visokog obrazovanja pa tako i u sustavu veleučilišta i visokih škola. Kolegij se izvodi kroz četiri semestra, najčešće na početnim godinama studija, s fondom od dva sata obaveznih vježbi tjedno, a studenti ne dobivaju numeričke ocjene već samo potpis o redovitosti pohađanja nastave. Kriterij za dobivanje potpisa je identičan odredbi o dobivanju potpisa na

visokoškolskim studijima što za kolegij tjelesne i zdravstvene kulture iznosi 30 sati nastave/vježbi po semestru. Program tjelesne i zdravstvene kulture u visokom obrazovanju se nadograđuje na temeljne postavke tjelesnog, zdravstvenog, odgojnog i obrazovnog područja programa srednje škole. Programsku jezgru čine skupovi raznovrsnih kinezioloških aktivnosti za koje se studenti opredjeljuju s obzirom na interes, stupanj usvojenosti motoričkih znanja, razinu sposobnosti, zdravstveni status te materijalne uvjete na visokoškolskoj ustanovi. Zajednička karakteristika i cilj predmeta je poticanje razvoja psihofizičkih sposobnosti tjelesnim vježbanjem te stručnim, sistematskim i kontinuiranim radom stjecanje cjeloživotne navike za redovitom tjelovježbom, kao preduvjetom za očuvanje i unapređenje zdravlja.

3.2. Sport

Želeći ljepotu i korisnost bavljenja sportom približiti i omogućiti što većem broju studenata, na visokim učilištima se najčešće kroz obavezni nastavni program predmeta tjelesna i zdravstvena kultura potiču sportske i rekreativne aktivnosti studenata. U tome značajnu ulogu imaju nastavnici-nositelji predmeta, koji uz realizaciju obaveznog programa, osmišljaju sportsko rekreativne sekcije, detektiraju sportski nadarene studente, zatim bivše i trenutno aktivne sportaše te svima omogućuju nešto više i drugačije. Između ostaloga, kroz angažman u sportsko rekreativnim sekcijama omogućuju prenošenje stečenih znanja i vještina, zatim potiču bivše sportaše na povratak u aktivan sport, a aktivnim sportašima sudjelovanjem na studentskim natjecanjima obogaćuju raznovrsnost sportske ponude. Razvojne mogućnosti i način organizacije studentskog sporta pri jednom učilištu određuje više čimbenika, od kojih su najvažniji:

- broj studenata
- zainteresiranost studenata za bavljenje rekreativnim i natjecateljskim sportom
- stalno angažirana stručna osoba
- adekvatni uvjeti.

Radi cjelovitijeg sagledavanja stanja studentskog sporta na veleučilištima i visokim školama Republike Hrvatske, Karlovački veleučilišni športski savez je 2008. godine u suradnji s Vijećem veleučilišta i visokih škola pokrenuo analizu stanja sporta unutar sustava. Jednoobrazni upiti su odaslani na sve članice Vijeća te se nakon obrade dobivenih povratnih informacija pristupilo određenim aktivnostima informiranja i animiranja svih članica Vijeća, a intenzivnije kontaktiralo s ustanovama koje se nisu očitovale na poslano upite. Identično anketiranje je ponovljeno tri godine kasnije kada je u odnosu na početnu inicijativu dobiven znatno veći broj povratnih informacija. Godine 2011. su na anketni upitnik odgovorile 22 ustanove od 42 članice Vijeća, što možemo tumačiti kako na ostalih 20 ili nema zadužene osobe za sport, ili nemaju

potrebne uvjete za organizaciju sportskih aktivnosti. Danas, njih 13 od 22 ustanove ima registrirane sportske udruge, 4 su u postupku registracije, aktivan je 1 savez, koji je ujedno i punopravan član Hrvatskog sveučilišnog sportskog saveza, dok su u proceduri registracije još 2 saveza.

Tabelarni prikaz članica Vijeća sa registriranim sportskim udrugama, 2008.g/2011.g.

R. broj	Ustanova	Broj studenata		Sportske udruge		Članstvo u HSŠS
		2009/10	2010/11	2008	2011	
1	Veleučilište u Karlovcu	2188	2194	3	3	punopravno
2	Tehničko veleučilište u Zagrebu	4055	4647	1	1	-
3	Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu	350	365	-	1	-
4	Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću	608	590	-	1	-
5	Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru	949	1150	-	1	privremeno
6	Visoka škola Hrvatsko zagorje Krapina	103	170	-	1	-
7	Politehnika Pula	344	438	-	1	-
8	Veleučilište u Slavanskom Brodu	862	895	-	1	privremeno
9	Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici	537	619	-	1	privremeno
10	Zagrebačka škola ekonomije i managementa	1213	1389	-	1	-
11	Visoka poslovna škola Libertas Zagreb	1019	1165	-	1	-
12	Visoka škola „Nikola Šubić Zrinski“ Zagreb	88	131	1	1	-
13	Zdravstveno veleučilište Zagreb	2872	3370	1	1	-

Važeći sustav studentskog natjecateljskog sporta Republike Hrvatske, zajedno sa Zakonom o sportu nije adekvatno slijedio dinamiku razvoja visokog obrazovnog sustava, što je studentski sport na ustanovama Vijeća, u odnosu na kolege iz sveučilišnog sustava stavilo u podređeniji položaj. Iz toga se razloga sport na ustanovama Vijeća bio prisiljen snalaziti na razne načine, a najčešće su učilišta uključivala svoje studente u sportski program onog sveučilišnog centra s kojim su blisko regionalno povezana. Ovakva simbioza je zadovoljila u kvantiteti i raznovrsnosti ponude sportskih

aktivnosti, ali je ostala nedorečenost u mogućnosti daljnjeg samostalnog nastupanja na nacionalnoj i međunarodnoj natjecateljskoj piramidi. Iz toga razloga su 2008. g. Vijeće veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske i Karlovački veleučilišni športski savez okupili kineziologe sa sportski najaktivnijih učilišta, te su zajedno pokrenuli inicijativu s ciljem boljeg povezivanja, informiranja i motiviranja sportskog djelovanja članica Vijeća. To je ubrzo rezultiralo konstruktivnijom komunikacijom između kolega unutar sustava Vijeća, većim interesom za osnivanjem sportskih sekcija i udruga te iskazanom željom za organizacijom sportskog natjecanja koje bi okupilo studente sustava Vijeća. Takva koncepcija u homogenizaciji sportskog okupljanja se pokazala dobrom, prije svega jer omogućuje onima koji zbog malobrojnosti studenata nisu motivirani za zahtjevnija natjecanja, ili nemaju uvjete za osnivanje sportskih udruga. Godinu dana kasnije ideja je saživjela kroz prvi sportski susret, koji je održan u Kninu 2009. g. Za početak su u natjecateljski program uvrštena dva najzastupljenija i najpopularnija sporta na većini učilišta, odbojka za studentice i mali nogomet za studente. Dvije godine kasnije program se proširio sa stolnim tenisom i šahom, uz želju za proširenjem ponude sportova, što će u budućnosti ovisiti o interesu i materijalnim mogućnostima organizatora i sudionika.

Zainteresiranost studenata za sportskim nadmetanjima unutar „svoga“ sustava prerasta 2011. godine u prvenstvo s oko 300 sudionika kojeg nacionalna krovna studentska sportska organizacija, Hrvatski sveučilišni sportski savez (HSŠS) uvrštava u svoju programsku shemu. Međutim, za potpunu ravnopravnost u sveukupnom studentskom sportu i dalje stoji prepreka u odredbi članka 57 Zakona o športu, koji samo Savezima omogućava punopravno članstvo u strukovnom nacionalnom savezu, što ne daje istu priliku svim učilištima. Iz toga razloga HSŠS donosi 2011.g Odluku o uvođenju kategorije privremenog članstva, kojom se pobjednicima sa Prvenstva veleučilišta i visokih škola omogućuje uključenje u sveučilišna sportska natjecanja, a sportskim udrugama članica Vijeća sudjelovanje na natjecanjima unutar sveučilišnog sustava u onim sportovima koji nisu obuhvaćeni Prvenstvom, što studentima sa sveukupnog visokog obrazovanja pruža iste mogućnosti u participiranju sportskih događanja.

Prvenstva veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske

R. broj	Godina	Mjesto	Visokoškolska ustanova/ domaćin	Broj natjecatelja	Broj ustanova
1	2009	Knin	Veleučilište Marko Marulić	oko 110	5
2	2010	Čakovec	Međimursko veleučilište u Čakovcu	oko 200	8
3	2011	Slavonski Brod	Veleučilište u Slavonskom Brodu	oko 300	13
4	2012	Pula	Politehnika Pula	u pripremi	?

4. ZAKLJUČAK

Potpuna natjecateljska piramida domaćeg i međunarodnog studentskog sporta nije bila podjednako dostupna svim studentima u visokoškolskom sportskom sustavu Republike Hrvatske sve do 2001. g., kada je Veleučilište u Karlovcu zatražilo od Hrvatskog sveučilišnog sportskog saveza dopusnicu za sudjelovanje na Sveučilišnom sportskom prvenstvu Republike Hrvatske, a nakon toga i Europe. Status gostujućih na sveučilišnim natjecanjima su koristili sve do osnivanja sportske udruge 2004. g., kada su primljeni u punopravno članstvo. Dvije godine kasnije stvoreni su uvjeti za osnivanje Saveza s kojima, sukladno novim odredbama Zakona o športu Republike Hrvatske, osiguravaju stečenu poziciju, a nju istovremeno koriste i s ciljem djelovanja k izjednačavanju studentskog natjecateljskog sporta unutar sveukupnog visokoškolskog sustava. Potpuno sustavno rješenje je na društvu u cjelini, koje bi kroz programske aktivnosti krovne nacionalne studentske sportske organizacije trebalo osigurati iste uvjete sportskog djelovanja za sve studente visokoškolskog sustava, bez razlike dolaze li sa sveučilišta ili veleučilišta i visokih škola, kao što je regulirano u većini razvijenih zemalja Europe.

5. LITERATURA

1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje/on line/. S mreže skinuto 1.2.2012. g. s <http://www.azvo.hr/hr/vijee-veleuilita-i-visokih-kola>. S mreže skinuto 1.2.2012. g.
2. Agencija za znanost i visoko obrazovanje/on line/. S mreže skinuto 1.2.2012. g. s http://www.azvo.hr/images/stories/visoko/Polazne_osnove_za_mre%C5%BEu%20visokih_u%C4%8Dili%C5%A1ta_i_studijjskih%20programa_u_RH.pdf.
3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje/on line/. S mreže skinuto 1.2.2012. g. s <http://www.azvo.hr/hr/statistike/broj-studenata-po-raznim-kriterijima>
4. J. Protić: Upisni upitnik za internu upotrebu, neobjavljeno, 2008. g. /2011. g.
5. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta/on line/<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2254>. S mreže skinuto 1.2.2012. g.
6. Zakon o športu, Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH, Zagreb 2007. g.

DODATAK: ČLANICE VIJEĆA

VELEUČILIŠTA	SAMOSTALNE VISOKE ŠKOLE
1. Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina	1. Visoka škola tržišnih komunikacija „Agora“
2. Veleučilište u Karlovcu	2. Visoka škola za menadžment i tehnologiju
3. Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu	3. Visoko gospodarsko učilište u Križevcima
4. Veleučilište u Požegi	4. Visoka poslovna škola „Libertas“
5. Veleučilište u Rijeci	5. Politehnika pula – Visoko-poslovna škola s pravom javnosti
6. Veleučilište u Šibeniku	6. Visoka poslovna škola za turistički i hotelijerski menadžment „Utilus“
7. Tehničko veleučilište u Zagrebu	7. Visoka poslovna škola „Manero“, Višnjan
8. Veleučilište u Varaždinu	8. Visoka škola za sigurnost
9. Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru	9. Visoka policijska škola u Zagrebu
10. Zdravstveno veleučilište u Zagrebu	10. Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“
11. Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću	11. Zagrebačka škola ekonomije i managementa
12. Veleučilište u Slavanskom Brodu	12. RRIF Visoka škola za financijski menadžment
13. Veleučilište Velika Gorica	13. Visoka poslovna škola Zagreb
14. Veleučilište Vern	14. Visoka škola za informacijske tehnologije
15. Međimursko veleučilište u Čakovcu	15. Visoka novinarska škola
	16. Visoko evanđeosko teološko učilište
	17. Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici
	18. Visoka politehnička škola u Zagrebu
	19. Visoka škola za primijenjeno računarstvo
	20. Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje „Nikola Šubić Zrinski“
	21. Visoka škola za odnose s javnošću i studij medija „Kairos“
	22. Visoka tehnička škola u Bjelovaru
	23. Visoka škola multimedijjskih i komunikacijskih tehnologija
	24. Visoka škola Minerva u Dugopolju
	25. Visoka škola za menadžment i dizajn „Aspira“
	26. Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije
	27. Visoko učilište EFFECTUS – visoka škola za financije i pravo